

EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA

Iktatószám: X/2192-5/2021/GYERGYAM
Hiv. szám: AJB-416/2021.

Melléklet: -

Tárgy: tájékoztatás az AJB-416/2021.
számú jelentés kapcsán

Dr. Kozma Ákos
Alapvető Jogok Biztosa Úr
részére

Budapest

Nádor u. 22.

1 0 5 1

Tisztelt Alapvető Jogok Biztosa Úr!

Az AJB-416/2021. számú Jelentésében (a továbbiakban: Jelentés) az EMMI Kalocsai Gyermekotthon, Általános Iskola és Szakiskolában tett látogatásával összefüggésben tájékoztatott megállapításairól, egyidejűleg megfogalmazta ajánlásait, kezdeményezéseit és javaslatait. Ennek keretében Alapvető Jogok Biztosa Úr – az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény (a továbbiakban: Ajbt.) 37. §-ában foglaltak alapján a Jelentés 1. pontjában javasolta az emberi erőforrások miniszterének, hogy

- 1) fontolja meg a különleges gyermekotthonok tekintetében is egy, a speciális ellátási szükségletű gyermekek oktatásához, képzéséhez hasonló módszertani útmutató kiadását;
- 2) vizsgálja meg egy olyan komplex, a gyermekvédelmi szakellátásra kiterjedő szakmai támogató program létrehozásának lehetőségét, amely segítséget nyújtana az intézményeknek és az ott nevelkedő gyermekeknek a dohányzásról való hatékonyabb leszokásban;
- 3) a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: Gyvt.) szerinti nevelésbe vétel intézménye fogalomhasználata nyomán

módosítsa a 15/2013. EMMI rendelet 17. § (2) bekezdésében a tartós és átmeneti nevelésbe vételre utaló rendelkezést;

- 4) a tanulók állapotának megfelelő iskolák kijelölése érdekében tekintse át az iskolaváltással kapcsolatos szakértői bizottsági eljárásra vonatkozó rendelkezéseket, különös tekintettel a nevelésbe vett sajátos nevelési igényű tanulók számára történő új gondozási hely kijelölésekor;
- 5) a veszélyhelyzetre tekintettel kezdeményezze a jövőben elrendelt digitális oktatásra való átállás olyan szabályozását, amely megfelelő működési keretet biztosít a hagyományos feltételektől eltérően – így gyermekotthonok részeként – működő belső iskolák számára is;
- 6) vizsgálja felül a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti és gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól szóló 15/1998. (IV. 30.) NM rendelet (a továbbiakban: NM rendelet) 76. § (1) bekezdésében meghatározott étkezési normatíva minimális összegére vonatkozó előírást, és azt igazítsa az időközbeni változásokhoz.

Figyelemmel az AJB-1201/2016. számú jelentésekben tett ajánlásokra az Ajbt. 31. §-a alapján a Jelentés 2. pontjában felkérte továbbá az emberi erőforrások miniszterét, hogy számoljon be a kettős szükségletű gyermekek ellátásra specializálódott külön gyermekotthon, intézmény létrehozása érdekében tett, illetve megtenni kívánt intézkedéseiről.

A hivatkozott számú Jelentésben foglaltakat áttekintettem, és ennek alapján az alábbiakról tájékoztatom Alapvető Jogok Biztosa Urat.

1)

Az Alapvető Jogok Biztosa Úr által is hivatkozott EFOP 1.9.4. „A szociális ágazat módszertani és információs rendszereinek megújítása” című pályázat keretében készülő módszertani útmutató **figyelembe fogja venni a speciális otthonban elhelyezett gyermekek iskolai elmaradásán túl a különleges szükségletű kiskorúak oktatását, képzését is.** A különleges gyermekek oktatása ugyanakkor olyan specifikus módszertant igényel, amely tekintetében megfelelő szakértelemmel a köznevelésért felelős szaktárca rendelkezik. Alapvető Jogok Biztosa Úr jelzésének megfelelően a lehetőségek feltérképezése érdekében, továbbá a különleges szükségletű szakellátott gyermekek képzésére vonatkozó módszertani útmutató **vonatkozásában ágazatközi egyeztetést kezdeményezek az Emberi Erőforrások Minisztériuma Köznevelésért Felelős Államtitkárságánál.**

2)

Az Emberi Erőforrások Minisztériuma Szervezeti és Működési Szabályzatáról szóló 16/2018. (VII. 26.) EMMI utasítás 2. számú függelékének 5. fejezetének 21.9. pontja alapján a Népegészségügyi Főosztály *„ellátja a Dohányzás Fókuszponttal kapcsolatos feladatokat, ennek körében a fiatalokat érintő dohányzásmegelőzési tevékenységet folytat, illetve a prevenciót szolgáló programokat dolgoz ki, összegyűjti a legjobb gyakorlatokat, katasztert készít és programajánlást végez az oktatási intézmények részére, kidolgozza az országos elterjesztés módszertanát, és részt vesz annak megvalósításában.”*

A hivatkozott szervezési és működési szabályzat alapján tájékoztatom Alapvető Jogok Biztosa Urat, hogy az EMMI Népegészségügyi Főosztályának Dohányzás Fókuszpontja az Országos Pulmonológiai Intézettel közösen alakítja ki szakmai javaslatait a dohányzásra való rázokás megelőzésének és a dohányzásról való leszokás támogatásának témakörében, különös tekintettel a gyermekvédelmi intézményben nevelkedő gyermekek leszokás-támogatására és dohányzásmentes életének elősegítésére. **A Jelentésben feltárt helyzet összetett módszertani megközelítést igényel. A gyermek és serdülő dohányzók leszokásának támogatásában a felnőtteknél hatékonynak talált magatartás-változtatáson alapuló leszokást támogató intervenció mellett a kipróbálást és a rendszeres dohányzást megelőző társas kompetencia fejlesztéssel is foglalkozni kell. Kiemelt hangsúlyt kell továbbá fektetni a gondozók leszokásának támogatására is.** A dohányzás megelőzési programokat minél fiatalabb korban kell kezdeni, lehetőség szerint már óvodás korban, amikor már érik a gyermekeket a dohányzásra ösztönző, negatív hatások.

Magyarországon az óvodai megelőzési programok közül időrendben az első és napjainkra legelterjedtebb a **Dohányzási Fókuszpont Óvodai Dohányzás Megelőzési Programja**. a program több vizsgálat, köztük a WHO Európai Regionális Irodájának támogatásával készült hatásvizsgálat szerint is hatásos. Ezen program hatásainak fenntartásához azonban nélkülözhetetlen az iskolában is folytatódó dohányzás megelőzési tevékenység, melynek a Dohányzási Fókuszpont **„ciki a cigi” iskolai dohányzás megelőzési programja felel meg**. A program a fiatalok érdeklődési körét figyelembe véve játékszoftverrel, hordozható érintőképernyős számítógéppel, dohányzás káros hatásait demonstráló bábuval és honlappal fókuszálja a résztvevők figyelmét a dohányfüsttől mentes élet fontosságára.

A részletezett programok vonatkozásában számos szakmai támogató program áll rendelkezésre a dohányzásról való leszoktatás segítése, valamint annak megelőzése érdekében. **Az egyes gyermekvédelmi intézményekben megvalósuló programok koordinálása, intézményi alkalmazása érdekében kezdeményezni fogom az Országos Korányi Pulmonológiai Intézetben működő Dohányzás Leszokást Támogató Módszertani Központ és a gyermekvédelmi intézmények fenntartóinak együttműködését.**

3)

Alapvető Jogok Biztosa Úr által is hivatkozott, a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről szóló 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet 17. § (2) bekezdése szerint *„ha a fővárosi, megyei területi gyermekvédelmi szakszolgálat értesítése szerint a szakértői bizottság eljárásával egyidejűleg a gyermek, tanuló átmeneti vagy tartós nevelésbe vételével kapcsolatos eljárás is folyik, a szakértői véleményt a kijelölt gondozási helyről szóló tájékoztatás megérkezését követően lehet elkészíteni.”*

Az átmeneti, illetve tartós nevelésbe vétel megnevezés megszüntetésre került a szociális és gyermekvédelmi tárgyú törvények Magyar Egyszerűsítési Programmal összefüggő módosításáról, valamint egyéb törvények módosításáról szóló 2013. évi XXVII. törvény által, így egyetértek Alapvető Jogok Biztosa Úrnak azon megállapításával, miszerint a **hivatkozott jogszabályhely módosítása, illetve Gyvt. szerinti aktualizálása indokolt.** Az érintett jogszabály vonatkozásában kezdeményeztem Kisfaludy László Köznevelésért Felelős

Helyettes Államtitkár Úr szíves közreműködését annak érdekében, hogy **a Jelentésben foglalt javaslat szerint a rendelet módosításra kerüljön.**

4)

A tanulók állapotának megfelelő iskolák kijelölése vonatkozásában tájékoztatom Alapvető Jogok Biztosa Urat, hogy az Emberi Erőforrások Minisztériuma Szervezeti és Működési Szabályzatáról szóló 16/2018. (VII. 26.) EMMI utasítás 2. számú függelékének 8. fejezetének 8.1. pontja alapján a köznevelésért felelős helyettes államtitkárság vesz részt a sajátos nevelési igényű, a beilleszkedési, tanulási, magatartási zavarral, nehézséggel küzdő illetve tartós gyógykezelés alatt álló gyermekek, tanulók fejlesztését, nevelés-oktatását, továbbá a pedagógiai szakszolgálati feladatellátást érintő programok megvalósításában, valamint készíti el a sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók nevelésével és oktatásával kapcsolatos tartalomfejlesztési dokumentumokat és látja el az azok végrehajtásával összefüggő feladatokat. Az iskolaváltással kapcsolatos szakértői bizottsági eljárásra vonatkozó rendelkezések a hivatkozott szabályzat szerint köznevelési hatáskörbe tartoznak. **Ezzel kapcsolatban ágazatközi egyeztetést kezdeményezek a sajátos nevelési igényű tanulók számára történő iskolaváltásának áttekintése, részletes vizsgálata érdekében.**

5)

A veszélyhelyzetre tekintettel jövőbeni esetlegesen elrendelésre kerülő digitális oktatásra való átállás szabályozására irányuló javaslat kapcsán megállapítható, hogy a Jelentésben foglaltak szerint a digitális oktatásra való átállás a járványügyi veszélyhelyzet ideje alatt nem történt meg, a tanulók a gyermekotthoni csoportjaikban vettek részt az oktatásban. A Tagiskola iskolai épületszárnyban történő működtetését felfüggesztették, ezáltal megszüntetésre került a csoportok közötti keveredés, ugyanis normál körülmények között osztályfokonként történő oktatásban 3-4 különböző csoportokból tevődtek össze a gyermekek.

Álláspontom szerint **a jövőben elrendelt digitális oktatásra való átállás szabályozása a Tagiskola vonatkozásában csak kivételesen, fokozott fertőzésveszély és elrendelt karantén (továbbiakban: rendkívüli helyzet) esetén indokolt az alábbiak szerint:**

- A csoportba bejáró, ott oktatási tevékenységet végző pedagógusok nem jelentettek nagyobb fertőzésveszélyt, mint a folyamatosan az intézménybe munkavégzés céljából bejáró csoportnevelők és gyermekfelügyelők, a gyermekek egészségügyi veszélyeztetésnek ezáltal nem voltak fokozottan kitéve.
- A személyes jelenléttel történő oktatás hatékonyabban szolgálja a gyermekek érdekét, mint a digitális oktatás, figyelembe véve az elhelyezett gyermekek személyiségállapotát és tanulmányi lemaradásaikat, továbbá azt, hogy a személyes jelenléttel járó oktatás a fentiekben kifejtettek szerint nem jelent a gyermekek ellátását biztosító munkatársak személyes jelenlétének fokozottabb kockázatot.
- rendkívüli helyzetre (fokozott járványveszély és elrendelt karantén) történő felkészülés érdekében ugyanakkor indokolt a digitális oktatásra történő átállás és annak szabályozása, mely vonatkozásban felkérem a Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság főigazgatóját a szükséges intézkedések megtételére.

6)

A gyermekotthoni étkezési normatíva minimális összegére vonatkozó előírás felülvizsgálata vonatkozásában tájékoztatom Alapvető Jogok biztosa Urat, **hogy az Emberi Erőforrások Minisztériuma az étkezési normatíva emelésével szakmailag egyetért, azonban ennek megvalósítása mindenkor költségvetési helyzettől függ.**

A Jelentés 2. pontjában Alapvető Jogok Biztosa Úr a kettős szükségletű gyermekek ellátásra specializálódott külön gyermekotthon, intézmény létrehozása érdekében tett, illetve megtenni kívánt intézkedéseiről kért beszámolót.

Kérésének megfelelően az alábbiakról tájékoztatom Alapvető Jogok Biztosa Urat.

A speciális gyermekotthoni – ezen belül a kettős szükségletű gyermekek ellátásához szükséges – férőhelyek szükségletehez igazított fejlesztése a 2016. évtől kezdődően ütemezetten valósul meg az EFOP-2.1.1-16 „Gyermekotthonok Kiváltása, Gyermekotthonok Korszerűsítése, Hiányzó Gyermekotthoni Kapacitások Létrehozása” című pályázatra alapozva. A pályázat keretein belül speciális gyermekotthoni férőhely fejlesztés és létrehozása történik kettős szükségletű gyermekek integrált elhelyezése lehetőségével, az alábbi megyei és létszám szerinti bontásban:

- **Borsod-Abaúj-Zemplén megyében Miskolcon** lányok részére 24 férőhelyes speciális gyermekotthon kialakítása
- **Borsod-Abaúj-Zemplén megyében Izsófalván** fiúk részére 24 férőhelyes speciális gyermekotthon kialakítása
- **Békés megyében Békéscsabán** fiúk részére 12 férőhelyes speciális gyermekotthon kialakítása
- **Békés megyében Pusztaszentlászlóán** lányok részére 12 férőhelyes speciális gyermekotthon kialakítása
- **Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében Mátészalkán** fiúk részére 24 férőhelyes speciális gyermekotthon kialakítása
- **Csongrád-Csanád megyében Ópusztaszeren** lányok részére 20 férőhelyes speciális gyermekotthon kialakítása
- **Zala megyében EMMI Speciális Gyermekotthoni Központ, Általános Iskola és Szakiskola Zalaegerszegi Gyermekotthona** fiúk részére 24 férőhely fejlesztése

Köszönöm, hogy kifejtettem az álláspontomat és kérem tájékoztatásom szíves elfogadását.

Budapest, 2021. „07.05.”

Üdvözlettel:

Fülöp Attila
államtitkár